

صبح یا عصر منعقد بشود محل اختلاف است در این باب رای میگیریم
دکتر علیخان - آقایانی که میگویند صبح نباشد برای اینست که شاید مذاکرات قدری طول بکشد و آقایان دیر تشریف بیاورند
رئیس - حالا رای میگیریم کسانی که موافقت باینکه طرف صبح جلسه مخصوص منعقد شود قیام نمایند (اکثر قیام نمودند)
رئیس - دستور روز پنجشنبه بقیه دستور سابق است
 [مجلس نیمساعت بعد از ظهر ختم گردید]

جلسه ۱۳۳

**صورت مشروح روز پنجشنبه ۱۹ شهریور
شعبان المعظم ۱۳۲۸**

مجلس دو ساعت و نیم قبل از ظهر در تحت ریاست آقای ذکاء الملک تشکیل شد.

صورت مجلس روز سه شنبه ۱۷ آبان معاضد الملک قرائت نمود.

رئیس - در باب صورت مجلس اگر ملاحظاتی هست بفرمائید.

افتخار الواعظین - در باب اختیارات بنده آنروز از وزیر عدلیه توضیح خواستم و ایشان جواب دادند توضیح خواستن بنده نوشته شده نه جواب وزیر عدلیه.

معاضد الملک - در صورت مجلس سابق نوشته شده است دیگر لازم نبود تکرار شود.
محمد هاشم میرزا - بنده آن روز از وزیر مالیه سؤال کردم که مقصود از این تبدیل که در پروگرام نوشته شده است معنی علمی است یا غیر علمی است و جواب بنده را ندادند در صورت مجلس قید نشده.

آقای میرزا احمد - در خصوص پروگرام اسامی رای دهندگان و کسانی که رای نداده اند آن روز خوانده شد و در صورت مجلس نوشته نشده است (گفتند باید در روزنامه نوشته شود نه در صورت مجلس).

مؤتمن الملک - بنده روز سه شنبه با اجازه غایب بودم و در صورت مجلس نوشته نشده است ممکن بود بنده اگر در اینجا بودم باوزرا در خصوص پروگرام مذاکره میکردم.

معاضد الملک - چون تا بحال این طور سابقه نداشت که اشخاصیکه با اجازه غایب هستند آنها را جزء غائبین بنویسیم و جزء حاضرین محسوب می شدند باین جهت اسم جناب عالی نوشته شده است.

مؤتمن الملک - این مسئله باید قید شود که بعد از یکماه یا دو ماه اگر رجوع نمایند معلوم باشد بنده حاضر بودم یا خیر از این گذشته اگر بنده حاضر بودم شاید در موقع اخذ رای امتناع میکردم و جزء رای دهندگان محسوب نمیشدم.

رئیس - دیگر ملاحظاتی در صورت ممکن هست؟
آقای شیخ الرئیس - بنده کلمه (عظام) را بعد از (وزراء) لازم نمی دانم.

رئیس - بطوریکه در صورت مجلس هم ذکر شده بود از طرف بعضی از نمایندگان تقاضا شده

بود دیروز که روز چهارشنبه بود یک جلسه خصوصی تشکیل شود و در آن جلسه مذاکراتی پیش آمد راجع باینکه مجلس نمایندگان باید یک پروگرامی از برای خودشان معین کنند یعنی بنشینند و بنهند که در امور این مملکت با این حال مالیه کدام یک از اصلاحاتش مقدم است و بچه نحو باید داخل آن اصلاحات شد و بدانند که دستوری که برای مجلس معین می شود و طرح هائی که آقایان نمایندگان پیشنهاد میکنند و قوانین باید در مجلس مطرح شود بچه ترتیب باشد و کدام یک را بردیگری مقدم بدانند راست است که مجلس شورای ملی وظیفه اش وضع قوانین است و امروز هم برای مملکت همه قسم قوانین لازم است ولی واضح است که بعضی از قوانین هست که مهم است و بعضی اهم از آنهاست پس باید دید امروز کدام یکی از آنها مقدم است بر سایر مطالب بالاخره تمام تصدیق کردند که یک کمیسیون ۶ نفری انتخاب شود و در اصلاحات مملکتی مذاکره کرده این مسئله را معین کنند و در واقع یک پروگرامی برای مجلس بنویسند و در واقع این پیشنهاد از طرف آقای مؤتمن الملک بود حالا نتیجه انتخاب آن کمیسیون قرائت میشود.

(آقای میرزا ابراهیم خان نتیجه آراء را بقرار ذیل قرائت نمود.)
 مشیرالدوله ۹ رأی مؤتمن الملک ۸ صنیع الدوله ۳
 مستشارالدوله ۳ ممتازالدوله ۳ رأی ذکاء الملک ۲۸ رأی.

رئیس - این آقایان باید بعد از آنکه مجلس ختم شد بنشینند هیئت رئیسه خود را انتخاب نمایند و داخل مذاکرات شوند. دیگر اینکه لازم است به آقایان عرض کنم که برای اینکه اوقات مجلس تلف نشود و در هر موقع آقایان حاضر شوند در هیئت رئیسه مذاکره شده بالاخره رای بر این قرار گرفت که در هر وقت هیئت رئیسه بیایند اینجا (مجلس) بنشینند و لو اینکه نمایندگان حاضر نباشند آنوقت که در این موقع حاضر نبود جزء غائبین محسوب شود و بجهت اینکه روزهای یک قدری تفاوت پیدا کرده بود در وقت نیم ساعت نوسه دادیم یعنی قرار گذاشتیم سه ساعت و نیم قبل از ظهر مجلس منعقد شود و هر روز سه ساعت و نیم بظهر مانده هیئت رئیسه در این جا حاضر است هر کس حاضر نبود غایب نوشته خواهد شد (گفتند صحیح است).

رئیس - امروز روز پنجشنبه است و چنانچه مقرر شده بود بنا بود کمیسیونها را پورت بدهند و بهمان ترتیب راپورت خودشانرا داده اند قرائت میشود.
 (آقای میرزا ابراهیم خان راپورت کمیسیونها را قرائت نمودند که جلسات آنها و اسامی غائبین از قرار ذیل بود.)

(۱) کمیسیون نظام روز چهارشنبه ۱۱ شعبان منعقد شده آقای سردار اسعد غایب بودند و روز [۱۸] شعبان که روز جلسه کمیسیون بود بواسطه غیبت آقایان سردار اسعد حاج فانح الملک - حاج محمد کریم خان - دکتر امیر خان کمیسیون منعقد نشد.

(۲) کمیسیون عرایض در اوقات مقرر که هفته چهار نوبت شنبه - دوشنبه - سه شنبه - پنجشنبه است منعقد و بانجام امورات مرجوعه مشغول بوده است

بعلاوه مجلس کثرت عرایض و جلسات فوق العاده نیز داشته از اعضای کمیسیون آقای بهجت با اجازه روز دوشنبه و آقای نیرالسلطان روز دوشنبه و سه شنبه غایب بودند.

(۳) کمیسیون عدلیه روز یکشنبه بواسطه غیبت تعطیل و روز چهارشنبه (۱۸) شعبان منعقد شده فقط آقای آقا سید محمد رضا غایب بودند.

(۴) کمیسیون معارف روز ۴ شنبه (۱۸) شعبان بقرار معمول منعقد از اعضاء باسئمتنای آقای تربیت که کسالت مزاج داشتند کسی غائب نبود.

(۵) کمیسیون خارجه روز سه شنبه (۱۰) شعبان منعقد و آقای معزز الملک بریاست انتخاب و نیز روز شنبه (۱۴) و سه شنبه (۱۷) رجب معمول منعقد از اعضاء حاضره طهران کسی غایب نه بوده.

(۶) کمیسیون مبتکرات روز ۴ شنبه (۱۸) شعبان منعقد و آقای آقا سید محمد رضا غایب بودند.

(۷) کمیسیون بودجه ۳ شنبه (۱۸) شعبان منعقد و بواسطه استعفا آقایان حکیم الملک صدیق - حضرت حسنعلیخان - حاج میرزا رضا خان و کبیل الرعایا از عضویت کمیسیون ابتدا شروع با انتخاب هیئت رئیسه شده حاج مصدق الممالک پس از سه مرتبه اخذ رای با اکثریت رئیس معین الرعایا نایب رئیس منتصر السلطان بسمت منشی گری کمیسیون انتخاب شدند آقایان میرزا اسدالله خان متین السلطنه - دکتر اسمعیل خان - تربیت غائب بودند.

(۸) آقای میرزا ابراهیم خان اظهار نمودند کمیسیون فواید عامه هم دیروز با حضور اعضائی که در طهران هستند منعقد شد ولی هنوز تشریف نیاوردند.

(۹) آقای آقا سید حسین گزازی اظهار نمودند کمیسیون داخله در روزهای معمولی منعقد آقای سیه دار اعظم در دو جلسه و لواء الدوله در یک جلسه غائب بودند.

رئیس - استدعا دارم راپورت را کتبی بدهند.

[تلگراف جوابیه سردار ظفر بختیاری را که در جواب تلگراف بمجلس مغایره نموده بود آقای میرزا ابراهیم خان قرائت نمودند مشر بر اینکه تلگراف مبارک رسید و در رفته مجادله بین اهل بختیاری و قشقائی شخصا محض اطاعت اوامر مطاعه با تمام فواجداً ایستادگی نموده جلو گیری از هیجان ایل بختیاری نموده جمعیت آنها را که چند بست در (چقاخود) مقر حکومت جمع شده بودند متفرق نموده موجبات اسكات آنها فراهم گردید.

راپورت کمیسیون عرایض قرائت مشر بر اینکه عریضه از جناب آقا سید محمد باقر ادیب نماینده عربستان بکمیسیون رسید که برای معالجه نزولی که درد چشم دارند یک ماهه تقاضای مرخصی را کرده بودند کمیسیون چون دلیل ایشان را موجه میدانند تصویب میکنند یک ماهه بایشان اجازه داده میشود.

رئیس - کمیسیون عرایض تصویب نموده است یکماهه با آقای آقا سید محمد باقر ادیب اجازه مرخصی داده شود در صورتیکه مخالفی نباشد از مجلس رای می گیریم (گفتند مخالفی نیست رای بگیریید)

رئیس - کسانی که موافق راپورت کمیسیون اجازه مرخصی یک ماهه آقای آقا سید محمد باقر ادیب تصویب مینمایند قیام نمایند [اغلب قیام نمودند و با اکثریت تصویب شد]

رئیس - امتیازنامه پلاشوئی عراق در اغلب موادش اخذ رأی شده فقط يك ماده هشتم و دو فقره پیشنهاد باقی است که رجوع شد به کمیسیون و راپورت داده اند و باید در آنها اخذ رأی شود ولی مخبر کمیسیون تقاضا کرده است که تمام مواد آن قرائت شود بعد در مواردیکه رأی گرفته نشده است اخذ رأی شود این است که بر حسب تقاضای مخبر اولاً یکدفعه تمام مواد امتیازنامه قرائت می شود بعد در مواردی که باید مذاکره و شور کرده اخذ رأی می نمائیم .

[آقای میرزا ابراهیم خان امتیاز نامه را که مشتمل بر ۱۲ ماده بود قرائت نمود بعد راپورت کمیسیون راجع بدو فقره پیشنهاد آقایان شیبانی راجع بدادن يك شصت هزارم از خاک و میرزا اکبرخان راجع بفرستادن یک نفر مفتش با مخارج از کمپانی و پیشنهاد آقایان آقا شیخ ابراهیم زنجانی و فهیم الملک راجع به ماده هشتم امتیازنامه قرائت شد در خصوص پیشنهاد آقای شیبانی چون خودشان در کمیسیون متقاعد شده بودند کمیسیون اظهاری را نکرده بود پیشنهادی میرزا اسد الله خان را کمیسیون پس از مذاکرات لازمه با حضور وزیر فریادنامه و نظریات کافی تصویب نکرده بود -

ابتدا پیشنهاد آقای شیبانی مطرح شد بعد از مقداری مذاکره خود آقای شیبانی اظهار نمود که چون مقصود کمیسیون تشویق اهالی است و نمی خواهد حتی الامکان تعمیل زیادی باین قسم اشخاص بنماید بنده هم متقاعد می شوم و پیشنهاد خود را پس می گیرم تا بنیاً پیشنهاد آقای میرزا اسدالله خان مطرح مذاکره شده بعد از مذاکرات بسیار اخذ رأی علنی با اوراق شده نتیجه از قرار ذیل بدست آمده و پیشنهاد ایشان با اکثریت رد شد و عده حضار (۶۶) ورقه سفید (۲۹) ورقه آبی (۲۸) امتناع (۹) در این موقع آقای میرزا اسدالله خان پیشنهاد خود را مسترد داشتند .

در خصوص پیشنهاد آقایان آقای شیخ ابراهیم زنجانی و فهیم الملک راجع به ماده هشتم امتیاز نامه کمیسیون بعد از مذاکره با اکثریت رأی داده بود که ماده هشتم بعبارت ذیل نوشته شود ماده هشتم هیچ يك از صاحبان امتیاز و شرکاء و اشخاصیکه این امتیاز و حق شرکت بآنها منتقل می شود مجاز نخواهند بود قسمت خود را به تيمه خارجه انتقال و یا نزد آنها وثيقه و رهن بگذارند و هر گاه خود آنها یا یکی از ورثه آنها داخل در تبعیت خارجه شد این حق شرکت از او ساقط و باید حق شرکت خود را به تيمه داخلی انتقال بدهد این ماده مطرح شور شد بعد از مذاکرات رئیس قیام و قعود از مجلس اخذ رأی

نمود و با اکثریت تصویب شد بعد آقای مؤتمن الملک اظهار نمود در این ماده یک قدری ملاحظات لازم است بشود و آن این است که قید شده است اشخاصی که داخل در تيمه خارجه می شوند باید حق شرکت خود را به تيمه داخلی انتقال بدهند شاید کسی از اتباع داخله حاضر نشود برای خریدن در این صورت چه باید کرد این نکته انظار نمایندگان را جلب بخود نموده بعضی اظهار نمودند این ماده رجوع شود به کمیسیون که تجدید نظری در آن شده بمجلس عودت نماید .

آقای رئیس جواب دادند چون تصویب شده است نمیشود بکمیسیون رجوع شود بعضی اظهار نمودند که خوب است يك جمله بعد از جمله (و باید حق شرکت خود را به تيمه داخلی) باین عبارت زیاد شود .

(یاد دولت انتقال بدهد) چون عبارت ماده از تصویب مجلس گذشته بود تصرف در آن را اکثر نپذیرفتند و برای رفع امکان چند فقره پیشنهاد از طرف نمایندگان بقرار ذیل پیشنهاد شد که بعنوان ماده الحاقیه بماده هشتم ضمیمه شود

- ۱ - از طرف آقای مؤتمن الملک هر گاه کسی از تيمه داخلی بقیمت عادلانه خریدار نباشد امتیاز بدولت تفویض خواهد شد
- ۲ - از طرف یکی از نمایندگان در صورتی که خریدار حاضر برای اتباع سهم اتباع خارجه نباشد دولت سهم آنها را بقیمت عادلانه خریداری خواهد نمود .

۳ - از طرف آقای دکتر علی خان در صورتی که از تيمه داخلی خریدار نباشد بقیمت عادلانه دولت خریداری خواهد نمود این پیشنهاد طرف توجه اکثر نمایندگان گردید بعد از مذاکره رئیس در الحاق آن به ماده هشتم از مجلس اخذ رأی نموده با اکثریت تصویب شد

رئیس - اخذ رأی در مواد این امتیاز نامه تمام شد حال باید در کلیه آن یکمرتبه اخذ رأی شود اگر مخالفی نیست رای بگیرییم (اظهاری نشد) رئیس - در کلیه این امتیاز نامه رای می گیریم کسانی که آن را تصویب مینمایند ورقه سفید خواهند انداخت (اوراق رأی اخذ واستخراج شده نتیجه از قرار ذیل قرائت شد)

معاذ الملک - عده حضار ۶۴ ورقه سفید (۵۴) ورقه آبی (۲) امتناع ۸

رئیس - امتیاز نامه پلاشوئی عراق با اکثریت تصویب شد

رد کنندگان - میرزا مرتضی قلی خان - وکیل الرایا - آقا شیخ علو فارسی - شیبانی - آقا شیخ علی خراسانی - دکتر اسمعیل خان - آقا شیخ غلامحسین آقا میرزا ابراهیم خان - سردار اسعد - مؤتمن الملک - مصدق الملک - ضیاء الملک - حاج محمد کریم خان - ادیب التجار - حاج فاتح الملک حاج سید ابراهیم مدرسی - حاج میرزا رضا خان آقای شیخ ابراهیم زنجانی - آقا عبدالعزیز - قزاق الملک - آقا سید حسین کزازی - آقا شیخ رضا

آقا سید جلیل - حسن علی خان - معاضد السلطنه شیخ رئیس - معتمد التجار - دکتر علی خان - سلیمان میرزا - اردبیلی - آقا میرزا احمد - نجات - حاج عز الملک - ناصر الاسلام - وکیل التجار - معین الرعايا - ارباب کیخسرو - نیر السلطان - افتخار الواعظین - صنیع الدوله - تربیت - ابوالقاسم میرزا - آقا سید محمد باقر ادیب - مشیر الدوله - معاضد الملک معزز الملک - میرزا ابراهیم قوی - آقای میرزا زین العابدین - هشتروندی - سید هار اعظم - ذکاء - الملک - شیخ اسدالله - لسان الحکماء

رئیس - راپورت کمیسیون قوانین مالیه است راجع بمواد پیشنهاد هائی که در موقع شور اول بکمیسیون رجوع شده قرائت میشود که در آن شور اول بعمل بیاید [راپورت کمیسیون مالیه راجع بماده ۲۹ قانون محاسبات عمومی وماده الحاقیه پیشنهاد آقای تقی زاده و نیز ماده الحاقیه دیگر بمواد قانون محاسبات عمومی تصویب شده بود اضافه شود قرائت شده و در هر يك از آنها جدا گانه مذاکرات بعمل آمده شور اول در قانون محاسبات عمومی تمام شد]

رئیس - آقای کاشف سثوالی داشتند از معاون وزارت عدلیه بفرمایند

کاشف - لازم است که مقدمه این را عرض کنم که بعضی از آقایان مسبوق باشند اهم قوای تلمه قوه قضائیه است که عدلیه باشد چون مردم تا عدالت را ندانند معنی مشروطه را نمیدانند چیست بدبختانه چندی قبل هیئتی از طرف مجلس بجهت اصلاح امور عدلیه معین شدند که از آن جمله بنده هم بودم تقریباً چهل روز در مسئله عدلیه اقدامات کرده و باندازه که لازم بود رسیدگی شد تا رسیدیم بجائی که مورد شکایات مردم بود و بنا بود که مشروطه آرا پورتنی داده شود به بعضی ملاحظات آن هیئت متأسفانه منفصل شد ولی اشخاصی که در آن هیئت آمده بودند شکایات کردند همه روزه اسباب زحمت مجلس شده اند و می آیند در مجلس زن و بچه و مردم تظلم به نمایند گمان میکنم که و کلا اسباب زحمت آنها را فراهم کردند از این جهت بنده میخواستم از معاون وزارت عدلیه سثوال کنم که در خصوص رفع ظلم از این اشخاص چه اقدامی کرده اند و ما را می توانند از اقدامات خودشان مسبوق کنند یا خیر

معاون وزارت عدلیه - در خصوص رفع شکایات

از این اشخاص مخصوص وزارت عدلیه اقدامی نکرده است ولی در ضمن رفع شکایات از آنها خواهد شد علت اینکه تا بحال شکایات آنها مرتفع نشده است این بوده که دوسیه های آنها را آن هیئت مهر کرده بودند و این اوقات داده اند بوزارت عدلیه و يك هفته است آن دوسیه را تسلیم عدلیه کرده اند و حالاً مشغول هستند تحویل بگیرند و لابد است که بآن کارهائی که اخیراً رسیده شده است و لازم است ابتداء رسیدگی تقریباً اوقات رسیدگی باین نظلمات رسیده است تا اواسط ماه مبارک رمضان و الا عدلیه در رفع نظلمات چه راجع باین اشخاص چه راجع بسایرین کمال جد را خواهد کرد .

کاشف - اولاً آن هیئت دوسیه ها را مهر

نگرده بودند و بواسطه اطلاعاتی که مادر آن زمان تحصیل کردیم عده از این متظلمین واقعا مظلوم واقع شده اند و این تصور از اعضاء عدلیه بوده است نه از دیگران خصوصاً در مسئله صدر الاسلام که مشکوة الاطبا و جمعی در حق او تصدیق دارند و با اینکه تصدیق داده اند نمی دانم چرا در این باب رسیدگی نمی کنند و همه این هیئت تصدیق دارند که این اشخاص مظلومند و به تظلمات اینها رسیدگی نمی کنند .

معاون عدلیه - دوسیه های این اشخاص که در تصرف این هیئت بود وزارت عدلیه نتوانسته است بآنها دست بزند و در این باب مکاتبات کردند و فقط در این اواخر این هیئت آمدند دوسیه ها را تسلیم عدلیه کردند و عدلیه هم نمی تواند تا دوسیه ها را تحویل نگیرد دست بزند این بود که بهمان ترتیب بود تا اینکه يك نفر از طرف هیئت رئیسه معین شد و آمد دوسیه ها را تحویل داد اما در باب صدر الاسلام گمان نمیکنم درباره ایشان و آن هیئت ظلمی شده باشد خود بنده دخیل در کار بودم و می رفتم به عدلیه هیئت رسیدگی کردند و واقعا ثابت کردند که به صدر الاسلام ظلمی شده است اینطور نیست معین شده بود معنی آن که کندی بین آن اشخاصی که ادعای ظلم می کنند و اشخاصی که می دانند که برای این شخص ظلمی نشده است ممکن بود که حکم بدهند و بموقع اجرا گذاشته شود و البته وزارت عدلیه اجرا می کرد امروز می گویند رسیدگی کردیم ظلم درباره صدر الاسلام شده است بدون اینکه ثابت شود و مجازات او معین شده باشد و در این باب صدر الاسلام بتازگی بمقام مجلس شورای ملی و نیابت سلطنت عظمی و وزارت عدلیه عریضه داده است که مشغول رسیدگی است ولی این از مشکل ترین کارهایی است که باین زودی رسیدگی نخواهد شد بجهت آنکه صدر الاسلام متهم است در وکالت بکاغذسازی متهم است بر شوه دادن باین جهت وزارت عدلیه نمی تواند يك حکمی از روی صحت بدهد و الان درباره صدر الاسلام مجدداً از طرف وزارت عدلیه تأکید شده است که تحقیقات راز و تری بکنند بواسطه این که اسباب تحقیقات فراهم نه بود و مسئله کاغذ سازها يك مسئله است که هنوز دولت تکلیف عدلیه را در این باب معین نکرده است که تحقیقات خود را در این باب به نامائیم و هنوز تحقیقات لازمه نشده است و باید باشد تا در موقع درست تحقیقات شود این است که مسئله صدر الاسلام همین طور مانده است و همین طور کاغذ سازها ولی حالا ممکن است تشکی بکنند از اعضاء عدلیه یعنی بدون اینکه ملاحظه آنرا بکنند که این شخص کاغذ ساز است یا اینکه متهم باین فعل شنیع است یا خیر مجدداً تعاقب بشود ولی در خصوص ادعائی که از اعضاء عدلیه میکند این مسئله در تحقیق است و معلوم خواهد شد

کاشف - بنده از طرف هیئت کاملاً رد میکنم فرمایشات ایشانرا .

رئیس - التماسات بفرمائید که ایشان میفرمایند هیئت در این خصوص حکمی نداده اند .

کاشف - بنده بعد از این در اینخصوص استیضاح دارم .

رئیس - آقای ابوالقاسم میرزا شما هم از معاون عدلیه استوالی داشتید بفرمائید

ابوالقاسم میرزا - قریب ۳ چهار ماه است امین عدلیه کرمانشاهان استعفا داده است و آمده است و مکرر بوزارت عدلیه عرض شده است که امین عدلیه معین شود و بفرستند بجهت اینکه امور عدلیه آنجا از هم کسبخته نشود و هنوز نفرستاده اند خواستم به بینم که امین عدلیه برای کرمانشاهان معین کردند و اگر معین کردند چه وقت حرکت خواهند کرد .

معاون وزارت عدلیه - از ولایات خیلی جاهست که این روزها امین عدلیه ندارد بواسطه دقتیکه وزیر عدلیه می خواهد در انتخاب امنای عدلیه بنماید این است که فرستادن امین عدلیه بتأخیر افتاده است در ظرف همین هفته برای جا هائیکه امین عدلیه ندارد مخصوصاً برای کرمانشاهان معین و فرستاده خواهد شد برای دو سه جای دیگر هم معین شده است حرکت میکند دستور روز شنبه تعیین تکلیف حاج عبدالسلطنه - تتمه قانون معارف - شور اول در قانون دیوان محاسبات .

[مجلس یکربیع بعد از ظهر ختم گردید]

جلسه ۱۳۴

صورت مشروح روز شنبه ۲۱

شهر شعبان المعظم ۱۳۲۸

مجلس سه ساعت و نیم قبل از ظهر در تحت ریاست آقای ذکاءالملک تشکیل گردید .

صورت مجلس روز پنجشنبه را آقای معاضد الملک قرائت نمود .

رئیس - در صورت مجلس اگر ملاحظاتی هست بفرمائید .

آقاسید محمد باقر ادیب - چندی قبل بنده کتباً استوالی از آقای وزیر داخله کرده بودم در باب انتظام عربستان هنوز برای جواب حاضر نشده اند می خواستم به بینم در آن باب ترتیبی داده شده یا خیر .

رئیس - عرض کردم در صورت مجلس آقایان اگر فرمایشی دارند بفرمائید استوالی شما فرستاده شده البته جواب خواهند داد .

وکیل التجار - در خصوص غائبین با اجازه که اینجا صورت مجلس نوشته شده است چون غائبین با اجازه عذر موجه داشته باشند و باینجهت استدعا میکنم عذر ایشان را مخصوصاً در صورت مجلس بنویسند والا بنده ممکن است در منزل کارهای شخصی داشته باشم و بنویسم که چون عذر دارم نمی توانم بیایم دیگر اینکه بیرون راپورت کمیسیونها که خوانده شد غائبین با اجازه از روسای کمیسیون اجازه داشتند و حال آنکه باید از رئیس اجازه بگیرند .

رئیس - این را ما هم در هیئت رئیسه مذاکره کرده ایم که آقایانی غایب می شوند باید عذر موجهی ذکر نمایند بجهت اینکه باندراهای غیر

موجه نمیتوان اجازه داد که غایب شوند البته کسانی که غیبت می کنند یا باید مریض باشند یا اینکه واقعا يك کار خیلی فوری داشته باشند که نتوانند بیایند

سلیمان میرزا - بنده بهمین ملاحظه که آقای وکیل التجار ذکر کردند خواستم عرض کنم که آقای میرزا داد خان مدتی است مرض کلیه دارد و باین جهت نمی توانند بیایند محض اطلاع عرض کردم که مدتی غایب بدون جهت نباشد

کاشف - در مسئله استوالی بنده از وزارت عدلیه اظهار بنده خصوص صدر الاسلام نبود بنده کفتم صدر الاسلام وعده و اینکه سایرین را اسم نبردم برای این بود که وقت مجلس را تلف نکرده باشم فقط صدر الاسلام شاکی نبوده خیلی اشخاص هستند که شاکیند و اسم مشکوة الاطباء هم در صورت مجلس نوشته نشده است .

محمد هاشم میرزا - اینکه در صورت مجلس نوشته شده است که معاون وزارت عدلیه جواب داده اند صدر الاسلام متهم ببعضی جنایات بوده است بنظر بنده همچو افضلی را نگفت فقط گفت که متهم بخینات در وکالت و کاغذسازی و غیره لفظ خیانت در اینجا گفته نشده .

رئیس - ورود آقای حاجی امام جمعه خوئی را بمجلس تبریک میگوئیم و اظهار امیدواری مینمائیم که سایر علمای خمسه هم زود تر بمجلس تشریف بیاورند که عده نمایندگان تکمیل شود اگر چه نمیخواهیم از موضوع خارج شویم ولی بنا بر اینکه راجع بیکمی از نمایندگان محترم است که تا کنون وقت خودش را از برای امورات شخصی خودش راهم صرف مجلس کرده است و بعضیها بمجلس شورای ملی برمی خورد گمان میکنم که مجلس لازم بداند که از آن مذاکره بنمائیم آقای حاجی سید نصر الله هم که در نظر نمایندگان البته مقامی دارند در یکی از روزنامه ها نسبت به ایشان توهینی شده است که در واقع بمجلس شورای ملی برمیخورد و گمان میکنم مجلس شورای ملی هیچ رضی نیست که درباره ایشان يك همچو توهینی بشود و گمان میکنم که مجلس شورای ملی با من همراه باشد در اینکه اظهار نفرت از مندرجات این روزنامه بنماید تا معلوم شود بعضی چیزهایی که در روزنامه ها نوشته میشود و توهین و تخفیف از اشخاص می نمایند هیچوقت ملایم طبع مجلس شورای ملی نیست حالا آقای حاج سید نصر الله هم اگر بخواهند در این باب توضیحات بدهند البته نمایندگان محترم مساعدت خواهند فرمود (عموم تصدیق کردند)

حاجی سید نصر الله - بیرون آقای آقاسید حسین اردبیلی مرا خواستند و بمن فرمودند که يك جریده از ملا نصرالدین آمده است (این نمره آخری) و بعضی توهینات از تو کرده است و صلاح نمی دانم که این نمره منتشر شود باین جهت آنقدری را که در نزد من است توزیع نکردم و يك چیزی هم نوشتم بآن آدمی که دور از مرکز است بنده عرض کردم خیلی ممنون هستم ولی اگر خود من موزع این روزنامه بودم توزیع میکردم و از ایشان خواهش کردم همین يك نمره را به بنده بدهند اینست که این نمره را از ایشان گرفتم و حالا اگر آقایان اجازه بدهند خودم بخوانم و آنقدری که عجاله ممکن است